

TYÖNEUVOSTO

LAUSUNTO

TN 1454-13 (ään. 4-3)

Ratakatu 3, PL 32

00023 VALTIONEUVOSTO

puh. 09 - 645 593

16.12.2013

8/2013

Ensihoitopalvelun työtehtävät eivät olleet sairaalassa tai terveyskeskuksessa suoritettavaa työtä, eikä ensihoitopalvelun työntekijöiden säännöllistä työaika näin ollen voitu järjestää jaksotyöksi työaikalain 7 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Mainitun säännöksen 3 kohdan perusteella jaksotyöaika voitiin käyttää ensihoitopalvelussa sellaisen työntekijän työsuhteessa, jonka työ on pääasiallisesti ambulanssin kuljettamista. Tällöin sovellettaviksi tulevat myös moottoriajoneuvon kuljettajia koskevat työaikalain säännökset.

Lausunnonpyytäjä:

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Asia:

Työaikalain (605/1996) 7 §:n mukaisen jaksotyöajan käyttäminen ja saman lain moottoriajoneuvon kuljettajia koskevien säännösten soveltaminen ensihoitopalvelussa

Vireille:

27.8.2013

Lausuntopyyntö ja sitä täydentävä lisäselvitys

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa ensi sijassa siitä, voidaanko säännöllinen työaika jäljempänä kuvatussa ensihoitopalvelussa järjestää työaikalain (605/1996) 7 §:n mukaiseksi jaksotyöksi. Lausuntopyynnössä on erikseen kysytty, vaikuttaako jaksotyön teettämisedellytyksiin se, että työvuorot ovat pääsääntöisesti samanpituisia. Mikäli työneuvosto katsoo, että jaksotyötä voidaan käyttää ensihoitopalveluun kuuluvan kuljetustyön perusteella (7 §:n 1 momentin 3 kohta), pyydetään lausuntoa lisäksi siitä, noudatetaanko

työntekijöihin tällöin moottoriajoneuvon kuljettajia koskevia työaikalain säännöksiä (kuten 30 ja 37 a §:ää).

Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan sairaanhoitopiirien kuntayhtymien on järjestettävä sen 39 §:ssä tarkoitettu ensihoitopalvelu viimeistään 1.1.2013 lukien. Palvelu on suunniteltava ja toteutettava yhteistyössä päivystävien terveydenhuollon toimipisteiden kanssa siten, että nämä yhdessä muodostavat alueellisesti toiminnallisen kokonaisuuden. Kuntayhtymän tekemässä ensihoidon palvelutasopäätöksessä on määriteltävä palvelun järjestämistapa ja sisältö, siihen osallistuvan henkilöstön koulutus, tavoitteet potilaan tavoittamisajasta sekä muut palvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset seikat.

Terveydenhuoltolaissa säädetty ensihoitopalvelun käsite kattaa aiemmin voimassa olleissa säännöksissä käytetyt käsitteet sairaankuljetus ja lääkinällinen pelastustoimi, minkä lisäksi sen piiriin voi edellä mainitun palvelutasopäätöksen perusteella kuulua myös ensivastetoiminta. Tarkemmin käsite on eritelty lain 40 §:ssä, jonka mukaan ensihoitopalveluun sisältyy:

- äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan kiireellinen hoito ensisijaisesti terveydenhuollon hoitolaitoksen ulkopuolella, lukuun ottamatta meripelastuslaissa tarkoitettuja tehtäviä, ja tarvittaessa potilaan kuljettaminen lääketieteellisesti arvioiden tarkoituksenmukaisimpaan hoitoyksikköön;
- ensihoitovalmiuden ylläpitäminen;
- tarvittaessa potilaan, hänen läheisensä ja muiden tapahtumaan osallisten ohjaaminen psykososiaalisen tuen piiriin;
- osallistuminen alueellisten varautumis- ja valmiussuunnitelmien laatimiseen suuronnettomuuksien ja terveydenhuollon erityistilanteiden varalle yhdessä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa; ja
- virka-avun antaminen poliisille, pelastusviranomaisille, rajavartioviranomaisille ja meripelastusviranomaisille niiden vastuulla olevien tehtävien suorittamiseksi.

Mainittujen lisäksi sairaanhoitopiirin kuntayhtymä voi palvelutasopäätöksessään sisällyttää ensihoitopalveluun myös ensivastetoiminnan. Ensivastetoiminnalla tarkoitetaan hätäkeskuksen kautta tapahtuvaa muun yksikön kuin ambulanssin hälyttämistä äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan tavoittamisviiveen lyhentämiseksi ja tällaisen yksikön henkilöstön antamaa hätäensiapua.

Palvelutasopäätöksessä on määriteltävä ensihoitopalvelun sisältö siten, että palvelu toteutetaan tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti ja että siinä otetaan huomioon ensihoidon ruuhkatilanteet. Sisäasiainministeriön antamassa ohjeistuksessa ensihoitopalvelun tehtävät on jaettu kiireellisyysluokkiin sen mukaan, kuinka nopea ensihoidon ja/tai kuljetuksen tarve potilaalla on.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä voi järjestää ensihoitopalvelun alueellaan tai osassa sitä joko hoitamalla toiminnan itse, järjestämällä sen yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen tai toisen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa taikka hankkimalla sen muulta palveluntuottajalta. Vaikka sairaanhoitopiirien kuntayhtymät käyttävät ensihoidon palveluntuottajina myös yksityisiä yrityksiä, suurin osa ensihoidon työntekijöistä on sairaanhoitopiirien ja kunnallisten pelastuslaitosten tai terveyskeskusten palveluksessa. Palveluntuottajasta riippumatta kaikilla työntekijöillä tulee olla ensihoitopalvelusta annetussa asetuksessa (340/2011) yksilöity ensihoitoon soveltuva koulutus. Ensihoidon työntekijänä voi toimia esimerkiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on ensihoitoon suuntautuva koulutus, tai pelastajatutkinnon taikka sitä vastaavan aikaisemman tutkinnon suorittanut henkilö, samoin kuin laillistettu sairaanhoitaja, joka on suorittanut hoitotasaisen, ensihoitoon suuntautuvan vähintään 30 opintopisteen laajuisen opintokokonaisuuden.

Ensihoitopalvelussa työhön kuuluu hälytysajo potilaan luo, hoidon tarpeen arviointi, ensihoito potilaan luona sekä jatkohoito kuljetuksen aikana. Työ tehdään aina työparina. Lausuntopyyntöön mukaan kumpikin toimii vuorollaan ambulanssin kuljettajana, mutta molempien työntekijöiden pääasiallisena tehtävänä on silti potilaan hoitaminen. Kuljetuksen aikana myös ambulanssin kuljettaja osallistuu hoitolinjojen valintaan ja tarvittaessa keskeyttää ajon esimerkiksi osallistuakseen potilaan elvytykseen. Yhä useammin potilas pyritään hoitamaan tapahtumapaikalla ilman välitöntä jatkohoitoon siirtämistä. Kun päädytään potilaan siirtoon, saattaa hoitovastuun siirtymävaiheeseen liittyä raportoinnin lisäksi myös sairaalan tai terveyskeskuksen tarkkailulaitteiden asettamista potilaalle sekä ensimmäisten mittauksen suorittamista. Työvuoroon sisältyy myös ajanjaksoja, jolloin ei ole 3 suoritettavaa potilastehtävää. Tällöin työntekijän pääasiallisena tehtävänä on olla jatkuvassa lähtövalmiudessa ambulanssin välittömässä läheisyydessä esimerkiksi ambulanssiasemalla. Lisäksi hän saattaa sen aikana suorittaa työnantajan osoittamia tehtäviä, joista voi tarvittaessa irrottautua välittömästi ensihoitotehtävään.

Myöhemmin toimitetussa lisäselvityksessä on vielä jonkin verran täsmennetty työn luonnetta ja työolosuhteita. Vaikka ensihoidon asemapaikkana olisi terveyskeskus tai sairaala, toiminta lähtee potilaan tarpeesta eikä ole sidottu organisaatorajoihin. Työ tehdään muualla kuin terveyskeskus- tai sairaalarakennuksessa. Työpaikka on käytännössä ambulanssissa. Jos on sovittu varallaolosta, ambulanssia pidetään usein lähtövalmiudessa toisen varallaolijan kotona, eikä ambulanssiasemalla, jossa varallaolijat käyttävät sitä vain tehdäkseen välttämättömiä huoltotoimia.

Alkuperäisessä lausuntopyyntöä esitetyn mukaan säännöllinen työaika on ensihoitopalvelussa järjestetty kolmella vaihtoehtoisella tavalla. Ensiksikin on voitu hakea aluehallintovirastolta poikkeuslupa työaikalain 6 §:n yleissäännöksen noudattamisesta ja teettää siihen perustuen 24 tunnin työvuoroja. Toiseksi on saatettu käyttää yleissäännöksen mukaisesti järjestetyn työajan täydennyksenä vapaamuotoista varallaoloa. Kolmas tapa säännöllisen työajan järjestämiseksi on ollut työaikalain 7 §:ssä tarkoitettu jaksotyö. Sittemmin lausunnonpyytäjät on toimittanut

lisäselvityksenä esimerkinomaisen listan seitsemästä ensihoitopalvelun työnantajasta ja niiden työaikajärjestelyistä. Listasta selviää, että jo mainittujen kolmen vaihtoehdon lisäksi käytännössä myös jaksotyöaika on voitu täydentää varallaololla. Samoin siitä käy ilmi, että jaksotyön teettäminen on voinut perustua joko työnantajan päätökseen tai aluehallintovirastolta haettuun poikkeuslupaan.

Säännöllisen työajan järjestäminen jaksotyöksi on lähtökohtaisesti mahdollista vain työaikalain 7 §:n 1 momentin luettelossa mainituissa töissä. Työaikalain 14 §:n 3 momentissa kuitenkin säädetään, että aluehallintovirasto voi antaa määräämillään ehdoilla luvan teettää jaksotyötä myös muissa töissä, jos se on välttämätöntä. Lausuntopyyntöissä todetaan, että jaksotyöluettelossa ei ole mainittu ensihoitopalvelua, joten jaksotyön teettäminen siihen kuuluvissa töissä edellyttäisi aina juuri mainittua poikkeuslupaa.

Lausunnonpyytäjän näkemyksen mukaan ensihoitopalvelun järjestäminen jaksotyönä ei ole välttämätöntä. Silloinkin, kun ensihoitopalvelussa käytetään jaksotyötä, työvuorot on yleensä järjestetty niin, että työvuoron pituus ja ajankohta ovat aina samat (esimerkiksi 8 tuntia tai paikallisella sopimuksella 12 tuntia; klo 8–16 tai vastaavasti klo 8–20). Joissakin työpaikoissa saatetaan lisäksi viikonloppuisin ja arkipyhinä käyttää lyhyttä, esimerkiksi 4 tunnin työvuoroa. Muuna aikana ensihoitopalvelu tuotetaan varallaolona. Ensihoitopalvelun luonteen vuoksi jaksotyön käyttö ei lausunnonpyytäjän mielestä perustu työvuoroluettelon suunnitteluvaiheessa tiedossa olevaan toiminnalliseen vaihteluun, vaan pyrkimykseen saada aikaan kustannussäästöjä.

TYÖNEUVOSTON LAUSUNTO

1. Lausunnon kohde

Asiassa on kysymys sekä jaksotyön teettämisedellytysten täyttymisestä että moottoriajoneuvon kuljettajia koskevien työaikalain (605/1996) säännösten soveltamisesta sairaanhoitopiirien kuntayhtymien järjestämässä ensihoitopalvelussa.

Työaikalain 7 §:n mukaan säännöllinen työaika voidaan järjestää niin, että se on kolmen viikon pituisena ajanjaksona enintään 120 tuntia tai kahden viikon pituisena ajanjaksona enintään 80 tuntia. Tässä jaksotyöksi kutsuttavassa työaikamuodossa ei rajoiteta säännöllisen työajan vuorokautista eikä viikoittaistakaan pituutta, mutta siinä on kuitenkin noudatettava päivittäisestä lepoajasta ja vuorokausilevosta samoin kuin viikoittaisesta vapaa-ajasta annettuja säännöksiä.

Säännöllinen työaika on työnantajan päätöksellä järjestettävissä jaksotyöksi niillä aloilla ja niissä töissä, jotka on lueteltu työaikalain 7 §:n 1 momentissa. Lisäksi aluehallintovirasto voi työaikalain 14 §:n 3 momentin nojalla ja määräämillään ehdoilla antaa luvan käyttää jaksotyöaikaa muissakin töissä, jos se on välttämätöntä. Edelleen jaksotyöstä tai sitä asiallisesti vastaavista työaikajärjestelyistä voidaan sopia työaikalain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetulla työehtosopimuksella. Silloin, kun käsillä ei ole mikään näistä jaksotyön teettämisperusteista, tulee säännöllinen työaika järjestää työaikalain 6 §:n yleissäännöksen mukaisesti.

Lausuntopyyntöä selviää, että säännöllinen työaika on ensihoitopalvelussa järjestetty käytännössä paitsi jaksotyöksi, myös 6 §:n yleissäännöksen mukaiseksi tai yleissäännöksestä aluehallintoviraston luvan perusteella poiketen 24 tunnin työvuoroihin. Niin ikään lausuntopyyntöä käy ilmi, että varallaolo saattaa täydentää sekä yleissäännöksen mukaan teetettävää että jaksotyöksi järjestettyä säännöllistä työaikaa, samoin kuin se, että jaksotyön teettämiseksi ensihoitopalvelussa on myös annettu työaikalain 14 §:n 3 momentissa tarkoitettuja poikkeuslupia. Näistä kuvauksista huolimatta itse lausuntopyyntö koskee ainoastaan jaksotyötä ja asetelmaa, jossa sen teettäminen on ratkaistava yksin työaikalain 7 §:n perusteella.

Ensihoitopalvelussa säännöllinen työaika voidaan siis järjestää jaksotyöksi sillä edellytyksellä, että ensihoitopalveluun kuuluvien tehtävien katsotaan sisältyvän työaikalain 7 §:n 1 momentin jaksotyöluetteloon. Jos näitä tehtäviä ei pidetä jaksotyöluetteloon sisältyvinä, on ensihoitopalvelun työaikajärjestelyissä noudatettava työaikalain 6 §:n säännöstä. Mainitun jaksotyöluettelon kohdista on lausuntopyyntöä kiinnitetty erikseen huomiota numeroon 3 ja kysytty, voidaanko jaksotyötä teettää sillä perusteella, että ensihoitotehtävään kuuluu muun ohessa henkilökuljetustyötä. Tähän liittyen työneuvostolta on lisäksi kysytty, voivatko ensihoitopalvelussa tulla sovellettaviksi moottoriajoneuvon kuljettajien työ- ja lepoaikoja sekä työaikakirjanpitoa koskevat työaikalain erityissäännökset.

Työneuvosto tarkastelee lausunnossaan ensin työaikalain 7 §:n mukaisia jaksotyön teettämisedellytyksiä ja niiden täyttymistä ensihoitopalvelun työntekijöiden töissä. Tämän jälkeen selvitetään, voidaanko näitä töitä pitää sellaisina, että niissä on noudatettava myös erityissäännöksiä moottoriajoneuvon kuljettajan työajoista, lepoajoista ja työaikakirjanpidosta.

2. Jaksotyön teettämisedellytykset ensihoitopalvelussa

2.1 Yleistä

Jaksotyössä ei ole rajoitettu säännöllisen vuorokautisen eikä viikoittaisenkaan työajan pituutta, ja työaikakertymää tarkastellaan ainoastaan kahden tai kolmen viikon jaksoissa. Kysymys on siten työaikalain 6 §:n yleissäännöksestä poikkeavasta järjestelystä, joka on tarkoitettu käytettäväksi silloin, kun vuorokautinen tai ainakin viikoittainen säännöllinen työaika vaihtelee itse työstä tai sen suorituspaikasta johtuvista syistä. Työneuvosto on lausunnossaan TN 1364-00 edellyttänyt, että jaksotyö erottuu yleissäännöksen mukaisesta työaikajärjestelystä. Eron on todettu syntyvän käytännössä juuri siten, että jaksotyössä työajan pituudet vaihtelevat kaksi- tai kolmiviikkoisjakson aikana.

Lausuntopyynnön mukaan jaksotyöksi järjestetyssä ensihoitopalvelussa ei olisi mainitunlaista vaihtelua, vaan työvuorojen pituudet ja myös niiden ajankohdat pysyisivät yleensä kiinteinä. Työneuvosto kuitenkin katsoo, ettei sillä näin yleisluonteisen selvityksen perusteella ole mahdollisuutta arvioida, toteutuuko jaksotyölle ominainen vuorokautisen ja/tai viikoittaisen työajan vaihtelu ensihoitopalvelussa. Arviointi olisi suoritettava kunkin työnantajan kohdalla erikseen, ja se edellyttäisi perehtymistä työvuoroluetteloihin ja työaikakirjanpitoihin. Edellä viitatus lausunnon TN 1364-00 valossa on kuitenkin selvää, ettei pelkästään toimiminen työaikalain 7 §:n 1 momentissa mainitulla alalla tai pelkkä työaikajärjestelyn nimeäminen jaksotyöksi oikeuta työnantajaa maksamaan ylityökorvauksia jaksotyötä koskevien työaikalain 22 §:n 3 momentin säännösten mukaisesti.

Kuten lausuntopyynnössä on todettu, työaikalain 7 §:n 1 momentin jaksotyöluettelossa ei mainita erikseen ensihoitopalvelua. Jaksotyön teettäminen jää näin ollen riippumaan siitä, voidaanko ensihoitopalveluun sisältyvien töiden katsoa kuuluvan yhden tai useamman jaksotyöluettelon kohdan soveltamisalaan.

Vaikka ensihoitopalvelun hallinnollinen organisointitapa vaihtelee, lausuntopyynnön mukaan työntekijöiden pääasialliset tehtävät ovat palvelun tuottajasta riippumatta sisällöllisesti samoja. Ne voidaan suorittamisjärjestyksessä jakaa karkeasti neljään ryhmään: hälytysajoon potilaan luo, potilaan hoidon tarpeen arviointiin, ensihoitoon potilaan luona sekä potilaan jatkohoitoon kuljettamiseen sen aikana tarvittava ensihoito mukaan lukien. Työntekijät työskentelevät aina työparina, josta kumpikin toimii vuorollaan hälytysajossa käytettävän ambulanssin kuljettajana.

Myös kuljetusvuorossa olevan työntekijän pääasiallisena tehtävänä on potilaan hoitaminen, mikä ilmenee esimerkiksi siinä, että hän osallistuu kuljetuksen aikana hoitolinjojen valintaan ja tarvittaessa keskeyttää ajon ryhtyäkseen työparinsa kanssa potilaan elvytykseen. Potilas pyritään yhä useammin hoitamaan itse tapahtumapaikalla, ilman että hänet siirrettäisiin välittömästi ambulanssilla jatkohoitoon sairaalaan tai terveyskeskukseen. Jos siirtoon päädytään, tehtäviin saattaa matkan aikana kuulua raportoinnin lisäksi erilaisten tarkkailulaitteiden asettamista potilaalle sekä niillä suoritettavia mittauksia. Silloin, kun suoritettavana ei ole potilastehtävää, työparin pääasiallisena työtehtävänä on olla lähtövalmiudessa ambulanssin välittömässä läheisyydessä, esimerkiksi ambulanssiasemalla. Lähtövalmiudessa ollessaan he saattavat lisäksi suorittaa sellaisia työnantajan osoittamia tehtäviä, joista voidaan hälytyksen tullessa välittömästi irrottautua. Vaikka ensihoidon asemapaikkana olisi sairaala tai terveyskeskus, itse työtä ei tehdä näissä rakennuksissa, vaan käytännössä ambulanssissa tai potilaan luona.

Esitetty kuvaus työtehtävistä ja työolosuhteista on hyvin yleisluonteinen. Sen perusteella voidaan kuitenkin todeta, että ensihoitopalvelun työntekijät paitsi osallistuvat potilaan hoitamiseen, myös suorittavat erilaisia hoitotyötä tukevia tehtäviä muun muassa pitämällä yhteyttä hoitoyksikköön ja kuljettamalla vuorollaan ambulanssia. Jaksotyön teettämisedellytyksiä arvioitaessa on näin ollen kiinnitettävä huomiota työaikalain 7 §:n 1 momentin jaksotyöluettelon kohtiin 2 ja 3. Edellisen mukaan jaksotyötä voidaan teettää sairaaloissa ja terveyskeskuksissa, jälkimmäisen perusteella taas henkilökuljetuksissa.

2.2 Työaikalain 7 §:n 1 momentin 2 kohta

Terveystenhoitolaissa määriteltyyn ensihoitopalveluun kuuluu äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan kiireellinen hoito, ja lausuntopyynnön mukaan potilaan hoitaminen on ensihoitopalvelun työntekijöiden pääasiallinen tehtävä. Kiireelliseen hoitoon sisältyvät toimenpiteet ovat sellaisia, että niitä tyypillisesti suoritetaan – tai ainakin voitaisiin suorittaa – terveydenhuollon hoitolaitoksessa, kuten sairaalassa tai terveyskeskuksessa. Ensihoitopalvelussa hoitotoimenpiteitä ei kuitenkaan suoriteta sairaalassa, terveyskeskuksessa eikä muussakaan kiinteässä laitoksessa, vaan ambulanssissa tai potilaan luona. Lausuntopyynnöstä ei myöskään käy ilmi, että ensihoitopalvelu olisi hallinnollisesti osa sairaalan tai terveyskeskuksen toimintaa. Kun jaksotyöluettelossa mainitaan ainoastaan sairaalat ja terveyskeskukset, tulee arvioitavaksi, onko jaksotyön teettäminen rajoitettava näiden rakennuksissa tai muissa vastaavissa toimintayksiköissä tehtävään työhön, vai voitaisiinko yleissäännöstä väljempi työaikajärjestely ulottaa koskemaan yleisesti hoitotyötä sen suorituspaikasta riippumatta.

Työaikalain ja sen edeltäjien valmisteluasiakirjoista ei ole saatavissa suoraa vastausta siihen, kuinka suppeasti tai laveasti juuri sairaalan ja terveyskeskuksen käsitteitä pitäisi tässä yhteydessä tulkita. Kuten aiempien lakien esitöistä, myös työaikalakia koskevasta hallituksen esityksestä (HE 34/1996, s. 43) käy kuitenkin ilmi, että jaksotyöluettelo on tyhjentävä. Jaksotyön teettäminen muissa kuin siinä nimenomaisesti mainituissa tapauksissa ei toisin sanoen ole mahdollista.

Luettelo tarkastelemalla voidaan lisäksi havaita, että jaksotyön teettämisedellytykset on kirjoitettu lakiin kahta vaihtoehtoista ilmaisutapaa käyttäen. Joissakin luettelon kohdissa teettäminen kytketään itse työn sisältöön (kuljetustyö, vartiointityö), toisissa taas työn suorituspaikkaan (sairaala, terveyskeskus, taide- ja huvittelulaitos). Koska jaksotyöluettelo tulee tyhjentävyytensä vuoksi tulkittavaksi pikemminkin suppeasti kuin laveasti, on perusteltua antaa merkitystä myös tälle kielelliselle erottelulle. Voidaan siis olettaa, että silloin, kun jaksotyö sallitaan jossakin laitoksessa tai muussa kiinteässä yksikössä, sen teettämistä ei ole tarkoitettu ulottaa tällaisen yksikön ulkopuolella suoritettavaan työhön, vaikka itse työ olisi sisällöltään samanlaista suorituspaikasta riippumatta.

Juuri sanotun mukaiseen, sairaalan (ja terveyskeskuksen) suppeaan tulkintaan näyttää viittaavan myös vuoden 1946 työaikalakia koskeva työneuvoston käytäntö. Jo lausunnossa TN 446-57 todettiin, ettei teollisuuslaitoksen terveysisären työaikaä voitu järjestää nykyistä jaksotyötä vastanneeksi periodityöksi, ellei teollisuuslaitoksen oma toimiala ollut sellainen, jolla periodityön teettäminen oli sallittu. Lausunnossa TN 890-70 puolestaan katsottiin, ettei periodityötä voitu käyttää kunnan terveydenhoitolautakunnan toimiston yhteydessä järjestetyssä lääkäripäivystyksessä, joka ei liittynyt kaupunginsairaalan hallinto-organisaatioon. Tähän lopputulemaan päädyttiin, koska periodityöluettelossa oli mainittu sairaalat, mutta ei muunlaista terveydenhuollon alaan kuuluvaa, laitoksen ulkopuolella tapahtuvaa toimintaa.

Mainitut tulkinnalliset lähtökohdat samoin kuin niitä tukeva lausuntokäytäntö huomioon ottaen työneuvostolla ei ole perusteita rinnastaa ensihoitopalvelussa suoritettavaa hoitotyötä jaksotyöluettelossa tarkoitettuun työhön sairaaloissa ja terveyskeskuksissa. Näin ollen säännöllistä työaikaä ensihoitopalvelussa ei voida järjestää jaksotyöksi työaikalain 7 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla.

2.3 Työaikalain 7 §:n 1 momentin 3 kohta

Koska sairaankuljetusta ei ole rajattu jaksotyöluettelossa tarkoitettujen henkilökuljetusten ulkopuolelle, voidaan myös ambulanssin kuljettamista pitää lähtökohtaisesti sellaisena työnä, jossa säännöllinen työaika on mahdollista järjestää työaikalain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella jaksotyöksi. Tämä kävi välillisesti ilmi jo vuoden 1946 työaikalain annettusta lausunnosta TN 1083-80, jossa lääkintävahtimestari-sairaankuljettajan ensisijaisten tehtävien katsottiin rinnastuvan moottoriajoneuvon kuljettajan työhön ja voivan siten olla periodityöluettelon mukaisessa ”henkilönkuljetusliikkeessä” teetettävää työtä. Voimassa olevassa työaikalain ei edellytetä toiminnan järjestämistä erityiseksi liikkeeksi, vaan jaksotyö on käytettävissä kaikessa sellaisessa työssä, jota voidaan pitää henkilöiden kuljettamisena.

Toisaalta mainitussa lausunnossa TN 1083-80 viitattiin myös työneuvoston käytännössä johdonmukaisesti noudatettuun pääasiallisen työn periaatteeseen. Työntekijän säännöllisen työajan järjestäminen jaksotyöksi edellyttää, että enin osa hänen suorittamastaan työstä on

jaksotyöluettelossa tarkoitettua työtä. Pelkästään lausuntopyyntö ja sitä täydentävän lisäselvityksen valossa ambulanssin kuljettamista ei ehkä olisi pidettävä ensihoitopalvelun työntekijöiden pääasiallisena työtehtävänä. Muuten hyvin yleisluonteisessa tehtäväkuvauksessahan todetaan selvästi, että myös kuljetusvuorossa olevan työntekijän pääasiallisena tehtävänä on potilaan hoitaminen. Työneuvosto kuitenkin huomauttaa, että pääasiallisuutta on aina arvioitava yksittäistapauksittain kunkin työntekijän eri työtehtäviin käyttämän ajan perusteella. Jos ensihoitopalvelussa jollakin työntekijällä ambulanssin kuljetustyön osuus työajasta on hoitotyön osuutta suurempi, voidaan hänen säännöllinen työaikansa järjestää jaksotyöksi työaikalain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla.

3. Moottoriajoneuvon kuljettajia koskevien säännösten soveltaminen ensihoitopalvelussa

Kuten juuri edellä todettiin, jaksotyön teettämisedellytysten täytyminen tulee ratkaista yksittäistapauksittain sen mukaan, mitä tehtäviä kukin työntekijä pääasiassa suorittaa. Niin ikään jo edellä viitatussa lausunnossa TN 1083-80 katsottiin, että lääkintävahtimestari-sairaankuljettajien ensisijaiset työtehtävät olivat moottoriajoneuvon kuljettajan työhön rinnastettavaa työtä ja että niihin siten oli sovellettava moottoriajoneuvon kuljettajia koskevia vuoden 1946 työaikalain säännöksiä.

Koska työaikalain 8, 30 ja 37 a § koskevat sanamuotonsa mukaan moottoriajoneuvon kuljettajan työtä, eikä niiden soveltamiselle ole asetettu muita edellytyksiä, on näiden säännösten soveltamisala ratkaistava samoin perustein kuin jaksotyön teettämisedellytysten täytyminen. Jos ensihoitopalvelun työntekijän työaika voidaan järjestää jaksotyöksi työaikalain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla, eli siksi, että ambulanssin kuljettamista pidetään työntekijän pääasiallisena työtehtävänä, tulevat hänen työsuhteessaan työneuvoston mielestä noudatettaviksi myös moottoriajoneuvon kuljettajia koskevat työaikalain säännökset. Toisaalta jos työntekijän pääasialliset tehtävät ovat jotakin muuta kuin moottoriajoneuvon kuljetustyötä, eivät nämä säännökset koske hänen työsuhdettaan.

4. Lopputulos

Ensihoitopalvelun työtehtävät eivät ole sairaalassa tai terveyskeskuksessa suoritettavaa työtä, eikä ensihoitopalvelun työntekijöiden säännöllistä työaikaa näin ollen voida järjestää jaksotyöksi työaikalain 7 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Mainitun säännöksen 3 kohdan perusteella jaksotyöaikaa voidaan käyttää ensihoitopalvelussa sellaisen työntekijän työsuhteessa, jonka työ on pääasiallisesti ambulanssin kuljettamista. Tällöin sovellettaviksi tulevat myös moottoriajoneuvon kuljettajia koskevat työaikalain säännökset.

Sovelletut lainkohdat

Työaikalain (605/1996) 7, 8, 30 ja 37 a §.

Äänestys

Lausunto (4–3) perustuu jäsenten Ahonen ja Douglas sekä varajäsenten Heinonen ja Virtanen mielipiteeseen.

Puheenjohtaja Pärnänen sekä jäsenet Hietala ja Niittylä esittivät eriävän mielipiteen.

ERIÄVÄ MIELIPIIDE

Terveystenhoitolaissa määriteltyyn ensihoitopalveluun kuuluu äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan kiireellinen hoito, ja lausuntopyyntöön mukaan potilaan hoitaminen on ensihoitopalvelun työntekijöiden pääasiallinen tehtävä. Kiireelliseen hoitoon sisältyvät toimenpiteet ovat sellaisia, että niitä tyyppillisesti suoritetaan tai ainakin voitaisiin suorittaa terveydenhuollon hoitolaitoksessa, kuten sairaalassa tai terveyskeskuksessa. Työaikalain ja sen edeltäjien valmisteluasiakirjoista 10 ei ole saatavissa suoraa vastausta siihen, kuinka suppeasti tai laveasti sairaalan tai terveyskeskuksen käsitettä pitäisi tässä yhteydessä tulkita.

Lausuntopyyntöissä kuvatussa ensihoitopalvelussa on joka tapauksessa kyse sairaalan tai terveyskeskuksen toimintoprosessiin kiinteästi kytkeytyvästä toiminnasta. Työneuvoston aiemmat ratkaisut TN 446-57 ja TN 890-70 ovat tältä osin erilaisia, kun niissä ei ole edellä mainittua kytkentää sairaalan tai terveyskeskuksen toimintoprosessiin. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen katsomme, että lausuntopyyntöissä kuvattu ensihoitajan työ rinnastuu sairaalassa tai terveyskeskuksessa tehtyyn työhön. Näin ollen työ on sellaista, joka on työaikalain 7 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla mahdollista järjestää jaksotyöksi.

Työaikalain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan osalta olemme samaa mieltä kuin enemmistö.